

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Socialministeren (Bomholt): Jeg tillader mig herved for det høje ting at fremsætte forslag til lov om ændringer i lov om offentlig forsorg (vedrørende børneforsorgens administration m. v.) og forslag til lov om ændringer af visse bestemmelser i lov om foranstaltninger vedrørende åndssvage.

Lovforslaget vedrørende børneforsorgen bygger på et udkast, der er udarbejdet af et af socialministeriet nedsat udvalg (børneforsorgens administrationsudvalg), som har afgivet 1. del af sin betænkning i september 1957.

Lovforslaget grupperer sig navnlig om følgende punkter:

De lokale børneværns opbygning og udøvelsen af deres virksomhed,

adgangen til at indbringe børneværnsudvalgenes afgørelser om børns og unges anbringelse uden for hjemmet for domstolene,

en udvidelse af reglerne om det forebyggende børneværn,

en ændring af reglerne om anbringelse uden for hjemmet af børn og unge samt tilskudsordningen for børneforsorgsinstitutionerne.

Idet jeg i øvrigt henviser til bemærkningerne til lovforslaget, skal jeg i korthed omtale de vigtigste af de foreslåede ændringer.

Med hensyn til de lokale børneværns opbygning og udøvelsen af deres virksomhed tilsigter forslaget at bevare den hidtidige linje, hvorefter børneværnet uden for København udøves af børneværnsudvalgene, der udgår af den almindelige befolkning gennem kommuneudvalgene, men der stilles forslag om på forskellig måde at lade særlig sagkundskab stille til rådighed for udvalgene. Det foreslås således navnlig at udvide adgangen til at udpege personer uden for kommunalbestyrelsen til medlemmer af børneværnsudvalget, at udvide dommerens deltagelse i udvalgets møder samt at åbne adgang for udvalget til at søge bistand til psykiatrisk, psykologisk eller pædagogisk undersøgelse af et barn og at pålægge embedslægen pligt til, når udvalget ønsker det, at yde vejledning med hensyn til nødvendigheden af sådanne undersøgelser og vurderingen af disse.

For så vidt angår ordningen i København, hvor en del af børneværnet udøves af et af borgerrepræsentationen valgt børneværn, foreslås en noget ændret sammensætning af det forretningsudvalg, som varetager den daglige ledelse af de til børneværnet henlagte sager, for herigennem at kunne muliggøre en grundigere behandling af sagerne gennem hyppigere møder.

Den nuværende adgang til at indbringe børneværnsudvalgenes afgørelser vedrørende børns og unges anbringelse uden for hjemmet for domstolene hviler på en midlertidig lov nr. 177 af 11. juni 1954 om midlertidige ændringer i lov om offentlig forsorg (om adgangen til domstolsprøvelse af beslutninger om inddragelse under børneforsorg m. v.), der ligesom de øvrige love af samme dato om administrativ frihedsberøvelse har sit udspring i grundlovens § 71, stk. 6, hvorefter lovligheden af en administrativ frihedsberøvelse uden for strafferetsplejen skal kunne forelægges domstolene eller anden dømmende myndighed til prøvelse. Efter den gældende midlertidige ordning må børneværnsudvalgenes afgørelser i første omgang indankes for landsnævnet for børneforsorg og kan først forelægges for domstolene, såfremt landsnævnet stadfæster afgørelsen. Afgørelserne indbringes så for underretterne, hvis afgørelser kan indankes for landsretterne og i undtagelsestilfælde med justitsministerens samtykke for højesteret.

I administrationsudvalget har der været uenighed dels om spørgsmålet om, hvorvidt børns og unges inddragelse under børneforsorg overhovedet kan opfattes som frihedsberøvelse og dermed omfattet af grundlovsbestemmelsen om domstolsprøvelse, dels om, hvilken ordning der under forudsætning af, at spørgsmålet er omfattet af grundlovens § 71, stk. 6, bør indføres for børneforsorgens vedkommende, idet der navnlig har været uenighed med hensyn til, om sagerne bør forelægges de almindelige domstole eller en speciel domstol. Derimod har der været enighed om, at en eventuel domstolsprøvelse bør omfatte også tilfælde, hvor et børneværnsudvalg nedlægger forbud mod, at et barn flyttes fra et plejehjem til forældrenes hjem.

Det er min opfattelse, at den hidtidige adgang til at indbringe sagerne for domstolene bør bevares med den af udvalget

[Socialministeren.]

foreslåede udvidelse, men jeg vil mene, at man opnår den bedste ordening for børnene og de unge under børneforsorg ved at lade denne domstolsprøvelse foregå for en specialdomstol for børne- og ungdomsforsorgen sammensat af juridiske dommere og dommere med særlig sagkundskab inden for dette område. Det foreslås endvidere, at landsnævnet bevares som administrativ overinstans, således at det er landsnævnets afgørelser, der forelægges retten.

Gennem en udvidelse af reglerne om det forebyggende børneværn og ved at give de forebyggende foranstaltninger karakteren af et tilbud til forældrene om bistand tilsigter lovforslaget, at man længst muligt undgår, at anbringelse af et barn eller en ung uden for hjemmet bliver nødvendig. Det foreslås således, at man med forældrenes tilslutning giver udvalget adgang til at lade et barn underkaste en ambulans psykiatrisk eller anden speciallægeundersøgelse eller en psykologisk undersøgelse og, hvis det efter undersøgelsen viser sig nødvendigt, at lade iværksætte den fornødne behandling. For at denne udvidelse af reglerne imidlertid skal have nogen realitet, stilles der forslag om oprettelse af særlige rådgivningsklinikker, der bør have offentlig anerkendelse på samme måde som de øvrige forebyggende institutioner, og således at der ydes disse klinikker et offentligt tilskud på 90 pct. af de godkendte driftsudgifter.

Det foreslås endelig, at der skabes hjemmel for at yde forældre og opdragere en øjeblikkelig økonomisk hjælp til afhjælpning af forbigående vanskeligheder, hvis en anbringelse uden for hjemmet herved kan undgås.

Reglerne om anbringelse uden for hjemmet af børn og unge foreslås ændret således, at anbringelse uden for hjemmet i højere grad, end det nu er tilfældet, hviler på en overenskomst med forældrene. Det foreslås herefter, at der skabes hjemmel for børneværnsudvalgene til at foretage en frivillig anbringelse uden for hjemmet, når hensynet til barnets velfærd kræver det og forebyggende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige, og således at forældrene bevarer forældremyndigheden over barnet og til enhver tid skal kunne forlange dette hjemgivet til sig.

Den gældende tilskudsordning er senest fastsat ved lov nr. 92 af 14. marts 1951 om ændringer i forsorgsloven (vedrørende forøget offentlig støtte til institutioner for børneforsorg) og skal optages til revision i dette folketingsår. Da reglerne i det store og hele har virket tilfredsstillende, foreslås det, at de opretholdes indtil videre med den ændring, at tilskuddet skal beregnes på grundlag af udgifterne i det løbende regnskabsår, at overinspektionens forudgående samtykke til anbringelse i opdragelseshjem kræves i noget videre omfang, og at forslag til ordningens revision forelægges folkettinget i folketingsåret 1962-63; det foreslås endvidere at give mulighed for at yde tilskud til legestuer og legesteder, der efter gældende ret ikke i deres nuværende struktur opfylder betingelserne for anerkendelse i forsorgsloven og hermed for tilskud til driften.

Det kan forventes, at administrationsudvalget vil afgive 2. del af sin betænkning i begyndelsen af året 1958, og at denne del af betænkningen bl. a. vil indeholde forslag til visse ændringer af børneforsorgens centrale administration. Under hensyn til, at såvel den midlertidige lov af 11. juni 1954 om domstolsprøvelse som loven af 14. marts 1951 om tilskudsordningen skal forelægges til revision i indeværende folketingsår, har jeg imidlertid anset det for rigtigst allerede nu at fremsætte nærværende lovforslag for tinget, idet de her foreslåede bestemmelser ikke har nogen direkte forbindelse med de forslag, som udvalget eventuelt vil fremkomme med i den kommende betænkning, men vil kunne behandles på grundlag af den gældende ordening.

Lovforslaget vedrørende ændring af lov om foranstaltninger vedrørende åndssvage bygger på de overvejelser, man i det af socialministeriet nedsatte udvalg til behandling af åndssvageforsorgens problemer har haft vedrørende spørgsmålet om frihedsberøvelse under åndssvageforsorgen og om garantien mod uberettiget frihedsberøvelse, og jeg kan herved henvise til det den 5. december 1957 offentliggjorte 1. afsnit af udvalgets betænkning.

Åndssvageudvalgets overvejelser vedrørende den formelle fremgangsmåde ved iværksættelse af frihedsberøvelse er dog endnu ikke tilendebragt, idet de hænger

[Socialministeren.]

nøje sammen med det endnu ikke afklarede spørgsmål om åndssvageforsorgens fremtidige organisation. Jeg har derfor fundet det rigtigst at foreslå, at den ved § 5 i lov om foranstaltninger vedrørende åndssvage omhandlede lovrevision, der skulle have fundet sted i folketingsåret 1957-58, udskydes et år, men har dog på den anden side ment allerede nu at burde fremsætte forslag til forlængelse af den i lovens § 4, stk. 2, fastsatte frist af 14 dage for åndssvageanstaltningernes ledelse til at træffe afgørelse af en fremsat anmodning om udskrivning, idet anstaltsledelserne på baggrund af de siden 1954 indhøstede erfaringer er betænkelige ved denne forholdsvis korte frist. I denne forbindelse kan jeg også anføre, at højesteret i en skrivelse til justitsministeriet har udtalt, at højesteret finder den omhandlede 14 dages frist for kort. Fristen foreslås derfor forlænget til 1 måned.

Jeg skal med disse bemærkninger tillade mig at anbefale de to lovforslag til hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg tillader mig herved for det høje folketing at fremsætte forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje m. v. (*Administrativt bestemt frihedsberøvelse*).

Da folketinget i folketingsåret 1953-54 gennemførte lovgivningen om domstolsprøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse, blev der i lovene indsat bestemmelse om, at de skulle optages til revision i folketingsåret 1957-58.

Justitsministeriet anmodede under henvisning hertil domstolene om, at der til justitsministeriet måtte blive indsendt udskrifter af alle afgørelser om lovligheden af administrativt bestemt frihedsberøvelse, ligesom man anmodede dommerne ved underretterne om at indsende udskrifter til præsidenten for vedkommende landsret. Justitsministeriet har til indenrigsministeriet og socialministeriet videresendt udskrifter af afgørelser i henhold til de under disse ministerier hørende love.

Justitsministeriet, indenrigsministeriet og socialministeriet har på denne måde nøje kunnet følge praksis, ligesom man nu fra landsretspræsidenterne har modtaget oplys-

ning om domstolenes erfaringer ved behandlingen af disse sager.

Dette materiale bekræfter, at de omhandlede love i det store og hele har virket tilfredsstillende.

Landsretspræsidenterne har dog gjort opmærksom på, at der kunne være spørgsmål om ændring med hensyn til visse af de processuelle bestemmelser, således som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget.

Justitsministeriet foreslår herefter alene to ændringer til retsplejelovens kapitel 43 a.

I § 471 foreslås indføjet en bestemmelse om, at retten, når særlige omstændigheder taler derfor, kan bestemme, at den frihedsberøvede skal forlade retssalen under bevisførelsen eller under en del af denne. Den frihedsberøvede skal, når han atter inklades i retssalen, gøres bekendt med, hvad der er foregået under hans fraværelse. Begrundelsen for ændringen er dels, at det kan modvirke behandlingen af den frihedsberøvede, at han i retten har adgang til direkte at påhøre f. eks. lægernes forklaringer om hans psykiske tilstand, dels at vidner, f. eks. pårørende, der må afgive forklaringer til ugunst for den frihedsberøvede, kan blive udsat for ubehageligheder fra denne.

Endvidere foreslås § 475 ændret således, at ankefristen bliver 4 uger som sædvanligt i underretssager. Når man i 1954 foreslog en ankefrist på 14 dage, var det af hensyn til det ønskelige i at fremskynde den endelige afgørelse om frihedsberøvelsen. Erfaringerne siden lovens ikrafttræden har imidlertid vist, at en fravigelse af den almindelige ankefrist på 4 uger ikke er påkrævet.

Med hensyn til revisionen af de særlige love om de forskellige arter af frihedsberøvelse bemærkes, at socialministeren har fremsat særskilte lovforslag om revision af lovgivningen vedrørende frihedsberøvelsen inden for børneforsorgen og åndssvageforsorgen.

For så vidt angår de øvrige love om frihedsberøvelse, som er nævnt i nærværende lovforslags § 2, har de respektive ministerier ikke ændringer at foreslå, og revisionsbestemmelsen i disse love foreslås derfor ophævet, for så vidt angår de under indenrigsministeriet og socialministeriet hørende love efter aftale med disse ministerier.

Idet jeg i øvrigt henviser til bemærknin-